

HÍREK, BESZÁMOLÓK

A MAGYAR GEOLÓGIAI SZOLGÁLAT AZ ORSZÁGGYŰLÉS KÖRNYEZETVÉDELMI BIZOTTSÁGA ELŐTT

A Környezetvédelmi Bizottság november 2-i ülésének egyik napirendi pontja volt a Környezetvédelmi és Területfejlesztési Minisztérium Természetvédelmi Hivatalának tájékoztatója (tartotta dr. TARDY János helyettes államtitkár) és a Magyar Geológiai Szolgálat beszámolója környezetvédelmi és természetvédelmi tevékenységéről. (A Bizottság elnöke dr. BARÁTH Etele, a 18 tag közül szakmáját tekintve egy vízépítő mérnök áll legközelebb a földtudományokhoz.) A Bizottság tagjai előzetesen két anyagot kaptak kézhez, egy rövid, szinte csak felsorolásszerű leírást a Magyar Geológiai Szolgálat környezet- és természetvédelmi munkáiról, és egy bővebb, térképeket, fényképeket, magyar-angol ábrákat is tartalmazó ismertetőt.

Elsőként dr. FARKAS István főigazgató ismertette a Magyar Geológiai Szolgálat létrehozásának törvényi háttérét, szervezeti felépítését és tevékenységének gazdasági kérdéseit. Ezután dr. GAÁL Gábor főigazgató-helyettes igazgató röviden bemutatta a MÁFI környezet- és természetvédelmi munkáit. Ezenfelül külön is megemlítette a Stefánia úti épület építészeti értékeit, valamint azt, hogy ő maga 35 évi külföldi távollét után tért haza. A Szigetközben végzett térképezést, a nukleáris hulladék elhelyezésével és az új atomerőmű helyének kiválasztásával kapcsolatos munkákat emelte ki és felhívta az érdeklődők figyelmét a 125. évforduló alkalmából készült MÁFI kiadványra. VERŐ László igazgatóhelyettes az ELGI környezetvédelmi tevékenységének ismertetése során utalt arra a sokféle feladatra a talajjal, a vízzel és az épített környezettel kapcsolatban, amelyeknek megoldásában a geofizikának lehet és világszerte van is szerepe. Az ELGI munkái közül az elhagyott szovjet laktanyákban végzett kárfelemérést

és kármentesítést, illetve a ferihegyi szénhidrogén-szennyezés megszüntetését említette példaként.

A beszámoló után dr. SZILI Katalin államtitkár megjegyezte, hogy a két intézmény helyzete eltérő, míg a Természetvédelmi Hivatal a Környezetvédelmi és Területfejlesztési Minisztérium háttérintézménye, a Magyar Geológiai Szolgálat az Ipari és Kereskedelmi Minisztérium felügyelete alá tartozik.

Az egyik, a meghívottak köréből feltett kérdés éppen erre vonatkozott: a kormányprogramban szó volt arról, hogy a Magyar Geológiai Szolgálat felügyeletét más minisztérium veszi át, mi ezzel kapcsolatban a helyzet? Dr. FARKAS István válaszul közölte, hogy ilyen hivatalos megkeresést még nem kapott, de ha sor kerül valami változásra, négy dolgot fontosnak tart:

- a Magyar Geológiai Szolgálat státusza, önállósága megmaradjon;
- a jelenlegi tevékenységi körök (szakhatóság, információ, kutatás) változatlanul maradjanak együtt;
- maradjon meg a tevékenység sok tárcához kapcsolódó, sokszínű jellege;
- ne romoljon a Magyar Geológiai Szolgálat költségvetési pozíciója.

A MÁFI szigetközi, illetve a nukleáris létesítményekkel kapcsolatos tevékenységére vonatkozó kérdésre dr. TÓTH György, a MÁFI fősztályvezetője válaszolt.

Befejezésül dr. BARÁTH Etele elnök felvetette, hogy mind a Természetvédelmi Hivatal, mind a Magyar Geológiai Szolgálat a jövőben is kezdeményezhetné egy-egy számára fontos kérdés megtárgyalását a Környezetvédelmi Bizottságban.

Verő László

125 ÉVES A MAGYAR ÁLLAMI FÖLDTANI INTÉZET

A Magyar Állami Földtani Intézet az Intézet dísztermében tartott emléküléssel 1994. szeptember 21-én ünnepelte alapításának 125. évfordulóját. Az emlékülés fővédnöke — mint az Intézetet annak idején alapító I. Ferenc József császáruk és apostoli királyunk jogutódja — GÖNCZ Árpád, a Magyar Köztársaság elnöke volt.

Az ünnepség megnyitásként felolvasták GÖNCZ Árpád köszöntő levelét, mivel az Elnök úr személye-

sen nem tudott megjelenni — állami ügyekben külföldön járt. Ezután GAÁL Gábor igazgató úr áttekintette a Földtani Intézet eddigi 125 éves történetét.

A program következő pontjaként kiosztották az erre az alkalomra készült intézeti emlékérmeket, majd megnyitották és bemutatták az intézeti kiállítást.

Az ünnepség délután szakmai előadásokkal folytatódott, CHIKÁN Géza a földtani térképezésről, BALLA Zoltán a földtani alap kutatásról, CSÁSZÁR Géza a rétegtani vizsgálatok eredmé-

nyeiről, KNAUER József az ásványi nyersanyagkutatásról és TÓTH György a környezeti geológiáról beszélt.

Az évfordulót este a Stefánia Palotában megrendezett pompás fogadás zárta.

Bodoky Tamás

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG ELNÖKÉNEK LEVELE a Magyar Állami Földtani Intézet 125. éves Jubileumi ülésén résztvevőknek

Tisztelt Ünnepi Ülész!
Kedves Barátaim!

Engedjék meg, hogy mindenekelőtt megköszönjem, hogy gondoltak rám. Jólesik, hogy számon tartanak, mint hajdani talajvédelmist, aki úgy, mint Önök is, legalább 30 centi mélységig ismeri ezt az országot. Örömmel vállaltam a megtisztelő fővédnöki tiszteletet. Szívesen meghallgatnám az előadásokat is, érdekelnek az új módszerek és az új eredmények. Az államfő idejét azonban nem a szíve és a kedve, hanem a feladatai osztják be.

Így csupán levélben mondhatom el: rendkívül fontosnak tartom azt a munkát, amit az ország földtani megismerése és a nemzetgazdaság földtani vonatkozású feladatainak ellátása érdekében végeznek. Nem vállalkozom arra, hogy az egyes feladatokat fontossági sorrendbe állítsam, hiszen az építkezések, utak, csatornák nyomvonalának kijelölése ugyanúgy nem nélkülözheti a földtani ismereteket, mint a hulladék-elhelyezés legújabb gondjai. S akkor nem szóltam még a nyersanyagkészletek kiértékeléséről, az oktatásról, az állampolgárokat érintő szakértői véleményekről. A MÁFI joggal tekinthető a hazai földtan bázisintézményének.

Kérdés azonban, hallgatunk-e a tudósok szavára? Figyelembe vesszük-e döntéseinknél eredményeiket? A tapasztalat azt mutatja, hogy még a legjámborabb tudományok is lépten-nyomon belegabalyodnak a politikába. Ez különösen így van a hulladék — a szemét, a mérgek — elhelyezésével összefüggő kérdések megvitatásánál, ahol nagyon sokszor az érzelmeik által befolyásolt indulatoknak a kívánatosnál nagyobb a szerepe.

Ma azonban születésnapot ünnepelünk. Egyedülállóan hosszú idő óta kutatja a Magyar Állami Földtani Intézet a földet és a föld kincseit. Ennek az óriási ismeretanyagának a megőrzése és okos hasznosítása már ma kijelölheti a jövőt. Ez a társadalmi jelentősége a földtani kutatásnak.

Szívből kívánom, hogy még legalább 125 évig dolgozzanak ebben az Európa egyik legszebb földtani intézetében. Kívánom azt is, hogy elmondhassák: intézetük az egyik legjobban felszerelt intézet Európában, ahogy az annak idején az alapításkor volt.

Köszönöm, hogy meghallgattak.

Budapest, 1994. szeptember 21.

Göncz Árpád

AZ SEG 64. KONFERENCIÁJA ÉS KIÁLLÍTÁSA SOCIETY OF EXPLORATION GEOPHYSICISTS

Los Angeles

INTERNATIONAL EXPOSITION & SIXTY-FOURTH ANNUAL
MEETING

October 23-28, 1994

Beszámoló az Amerikai Geofizikusok Egyesületének (SEG) los angelesi konferenciájáról

A világ legnagyobb ilyen rendezvényének számító konferenciát és geofizikai szakkiállítást idén Los Angelesben rendezték meg, a belváros közelében levő kongresszusi központban. A kiállítás méretei igazából most nem tűntek az EAEG hasonló rendezvényénél sokkal nagyobbak. A kiállító cégek zöme azonos volt. Csupán az előadások száma volt félelmetes, ezeket 10 (!) párhuzamos szekcióban hallgathatta az érdeklődő ... A legjobb akarattal is csak az érdekes témák töredékét volt lehetséges meghallgatni. Csak a kivonatokat is egy vaskos kötetre rúgnak,

melyet a GES Kft. könyvtárából kaphatnak kölcsön a (komoly) érdeklődők. Emiatt a szakmai tapasztalatokról röviden csak benyomás szinten lehet valamit is mondani.

Röviden talán annyit, hogy az integrált (tehát a szeizmikus és karotázs feldolgozást, értelmezést, geológiai modell alkotást, térképezést, rezervoár modellezést, szimulációt, fúrás-műszaki tervezést stb. is magukban foglaló „mindentudó”) programrendszerek kifejlesztése és ipari alkalmazása több cégnél is közeledik az érett stádiumhoz. Ennek nyilvánvalóan fontos szerepe lesz szakmánk továbbfejlesztésében, a független konzultánsi szerepkör térhódításában, bár a nagy tömegű feldolgozás nyilván továbbra is a nagy centrumokban folyik. A többi „divatos” téma: a 3D-s szeizmika alkalmazása a rezervoárok fizikai

modelljének megalkotásában, mélységmigráció, leképezések, fedés és felbontás növelés, amplitúdó-offszet vizsgálat, ferde fúrások alkalmazása stb. Szenciációs újdonság nem tűnt föl, a kiállítás és az előadások lényegében az előző év „evolúcióját” tükrözték.

Részletesebben az SEG elnökének, Michael SCHOENBERGERnek a megnyitó előadásáról érdemes beszámolni, mely az ipar helyzetének érdekes és tanulságos elemzését tartalmazta. Erre az első napon, a köszöntések után került sor (melyet az EAEG részéről BODOKY Tamás elnök mondott el). Sajnos, az ábrákat nem tudjuk mellékelni, így csak körülírással és kissé pontatlanul lehet a mondanivalót közvetíteni.

Order of Ceremony

PRESIDENTIAL SESSION HONORS & AWARDS
Monday Morning, October 24, 1994, 9:00 a.m.
Theater I (Concourse Hall, Los Angeles Convention Center)
Dan C. Scovron, SEG President
Miklós Csikszvari, SEG President
Dan C. Scovron, SEG Honors & Awards Committee Chairman
Dan C. Scovron

Introduction of the Steering Committee for The Sixty-Fourth Annual Meeting
General Chairman & Welcome
Dan C. Scovron
Dan C. Scovron - Vice-Chairman
Carl M. Hoover - Arrangements Chairman
Robert H. Solt - Technical Program Chairman
Lynda Koller - Sponsor Program Chairman
Elizabeth Gilson - Sponsor Program Vice-Chairman
Dan C. Scovron

Greetings from the Eastern Pacific Coast Section, SEG
DANIEL D. HOLLS, President
JAMES BOCKO, President

Greetings from the European Association of Petroleum Geophysicists
A.T. (TONY) CALVERTON, President
DAN C. Scovron

Introduction of MICHAEL SCHOENBERGER, President
Society of Exploration Geophysicists
DAN C. Scovron

Introduction of 1993-1994 SEG Executive Committee
& Presentation of Officer Plaques
MICHAEL SCHOENBERGER
James D. Johnson - President
Earl E. Cook - Vice-President
G. Russell - Vice-President
G. Ylves - Vice-President
Dan E. Johnson - Secretary-Treasurer
Rob A. Harangozo - Editor

A tény valóban az, hogy az olajkutatás legfontosabb mutatójának, „lázmérőjének” tekintett terepi szeizmikus csoportszám a 80-as évek első fele óta csaknem folyamatosan csökken és a csúcshoz képest ma is nagyon alacsony világszerte. Az utóbbi pár évben tapasztalható kismérvű növekedés csaknem elhanyagolható. Valóban az ipar stagnálását jelenti-e ez kis szám? Nem éppen! A geofizikára költött pénzek az utóbbi években jelentősen növekednek, sőt az idej mintegy 5 milliárd US dolláros szint kb. 25 %-kal meghaladja az eddigi legnagyobb (80-as évek eleji) abszolút csúcst. Ez tehát enyhén szólva nem válságjelenség. A csoportszámok azért nem növekedtek észrevehetően, mert a technológia fejlődése, a nagy csatornaszámok ezt nem teszik szükségessé. Egy mai csoport egy hajdani 24 csatornás csoportnál csaknem két nagyságrenddel nagyobb termelékenységgel ontja az adatokat. Ennek megfelelően az évi bemért kilométerhossz is elhagyta a régebbi abszolút rekordot. A 3D-s mérések szeizmikán belüli aránya tovább nő a hagyományos 2D-s (vonalmenti) mérések rovására. Az előbbieket egyre közvetlenebbül a rezervoárok paramétereinek minél részletesebb meghatározására, a leművelési program meghatározására, a (kutatási folyamat egészére vonatkozó) költségek minimalizálására irányul. (Ezt a törekvést tükrözi az SEG által kiadott egyik könyv is: Reservoir Geophysics, R. E. SHERIFF szerkesztő, SEG

Tulsa 1992, Investigation in Geophysics sorozat, No.7) A technológia fejlődése végső soron azt eredményezte, hogy ma kevesebb fúrással több szénhidrogént találnak világszerte, mint korábban.

Néhány további fontosabb megfigyelés:

- A geofizikára költött pénzek túlnyomó részét (mintegy 97%-át) az olajipar fedezi. Nyilván nem véletlenül...
- A szeizmikus mérések kb. egyharmadát olyan szolgáltató vállalatok végzik világszerte, melyek terepi csoportszáma legfeljebb öt. Ez a tény világosan tükrözi az olajvállalatoknak azt az érdekét, hogy a verseny fennmaradjon. Ha a nagy halak minden kicsit felfalnának, a fő vesztesek az olajvállalatok lennének az így kialakítható monopolárok következtében.
- Az integrált számítógépes környezet lehetővé teszi, hogy a társszakmák (sokszor más-más nemzetiségű) képviselői EGY SZOBÁBAN, egymás mellett dolgozhassanak, ezáltal is erősítve az együttes erőfeszítések eredményességét, hatékonyságát.
- A geofizikai módszerek fontossága tovább növekszik az iparban (és azon kívül is). A geofizikát ennek ellenére szükséges népszerűsíteni, különben nem lesz utánpótlás. Az SEG tudatosan folytat ilyen tevékenységet (sajtótájékoztatók, ismeretterjesztő előadások, kiadványok révén).

És néhány nem kevésbé fontos megfigyelés:

- Hogy mi Amerika és a fejlett marketing, arra talán jellemző azért név nélkül az egyik szervizvállalat standja is, ahol viszonylag sematikus „mi vagyunk a legjobbak” poszterek megtekintésén kívül a látogatók Miss Indianával ismerkedhettek (csak)...
- Ha már olyan közel jártunk Hollywoodhoz, azért az is megérdemel egy rúgást. Szóval, egy tucat ottani „kreatív” film se ér annyit, mint egy közepes magyar film a 80-as évek végéről. Igaz, hogy ezek csak az itteni élet problémáiról szóltak, de akkor is ... Egyszerűen elképesztő ezeknek a világra ontott sikerfilmeknek a szellemi és erkölcsi igénytelensége, silánysága! A királyon nincs gatyá. Aki nem hiszi, nézze meg a „Speed”-et. Újabban persze itt is inkább ez a menő...

Késmárky István, Trömböczky Sándor

Néhány kiegészítés a „Beszámolóhoz”

Először is Los Angeles! Los Angeles belvárosa már maga a XXI. század. Azt hiszem, korábbi beszámolóimmal nem túl sok vonzódást áruktam el az amerikai downtown-ok iránt, de aki a Hotel Westin Bonaventure központi tornyának tetejéről, a forgó kávéházból végignéz egy kaliforniai, szubtrópusi alkonyatot, a tükörrüveggel borított, környező tornyok külső és belső fényeinek fantasztikus, színpompás játékával és a lábai alatt repkedő helikopterekkel, az nem tud szabadulni attól a benyomástól, hogy hirte-

len, valami csoda folytán, századokat ugrott vele az idő és valami távoli bolygóra került a „Csillagok háborúja”-nak korába. Los Angeles belvárosa új, változatosan és ízléssel épült, utcái gondosan rendezettek, karsú pálmákkal, parkokkal és szökőkutakkal.

A kongresszusi központ is teljesen új, nincs még egy éve, hogy átadták. Ugyanaz az építész építette, aki a párisi Louvre üvegpiramisát. Ennek megfelelően a szokásos tömör, horizontális betontömb helyett, változatos tagolt formája van és nagyon sok rajta az üveg, az előadótermekből kilépve mindenütt rá lehetett látni a belvárosra.

A rendezvény résztvevőinek száma meglepően alacsony volt, nem érte el egészen a hatezret sem. Érezni lehetett, hogy miközben a geofizikai kutatások volumene folyamatosan növekszik, csökken a geofizikusok száma, a technika fantasztikus fejlődése fokozatosan kiszorítja őket (bennünket!) saját szakmájukból.

Az SEG új elnöke dr. James (Jamie) D. ROBERTSON, az ARCO geofizikai vezetője, aki a bécsi EAEG kongresszus után néhány napot töltött Budapesten és felkereste a MOL-t is.

Az amerikai geofizikusok számának beszűkülése miatt az SEG nagyon határozottan kifelé fordult és kapcsolatokat igyekszik teremteni a világon mindenütt. Ezt jelzi az is, hogy a „Special Commendation Award”-ot idén Özer ALTAN, a TPAO, vagyis a török állami olajtröszt vezérigazgatója kapta.

A technikai program teljes anyagának úgynevezett „expanded abstract”-ját kiadták egy vaskos kötetben (amit érdeklődő tagtársaink kölcsönkaphatnak az ELGI könyvtárában is).

A kongresszushoz kapcsolódva október 22-én és 23-án összesen 12 különböző, egy-, illetve kétnapos továbbképzésen lehetett részt venni, ezek tematikusan a gravitációs kutatásoktól az olaj- és gázipari beruházások gazdaságosságáig gyakorlatilag mindennel foglalkoztak. Ugyancsak a kongresszus előtt, illetve utána összesen 7 „Pre- and Post-Convention Workshop” is volt. Ezeknek a témái a szélesszögű reflexiós szelvényezés, a szeizmikus adatgyűjtés és feldolgozás a hegyvidéki területeken, a prestack amplitúdó megőrzés, a természetesen repedezett tárolók jellemzése és térképezése, a szeizmikus inverziós módszerek összehasonlítása, a 3-D értelmezés problémái és a geofizikai, illetve geostatistikai tároló jellemzés gazdasági hatása voltak.

Végül, ahogyan korábban is, szeretném még felsorolni az SEG-nek azokat a nagyobb nemzetközi rendezvényeit, amelyeket Los Angelesben hivatalosan meghirdettek:

- Eleventh Annual SEG/Gulf Coast Exploration & Development Meeting and Exposition, April 11-13, 1995, Houston, Texas
- ST. PETERSBURG'95, International Geophysical Conference & Exposition, July 10-13, 1995, St. Petersburg, Russia
- RIO '95, The First Latin American Geophysical Conference and Exposition, August 20-24, 1995, Rio de Janeiro, Brazil
- 1995 SEG International Exposition and Sixty-fifth Annual Meeting, October 8-13, 1995, Houston, Texas.

Bodoky Tamás

INTERDISZCIPLINÁRIS SZIMPÓZIUM AZ IVÓVÍZRŐL

1994. szeptember 13. és 17. között rendezett az International Association of Hydrological Sciences és az Istituto Superiore di Sanità Rómában egy nemzetközi szimpóziumot, amelynek témája *Az ivóvíz szennyeződéséből származó egészségügyi kockázatok értékelése és kezelése: megközelítések és alkalmazások* volt. A mintegy 100 résztvevő 11 szekcióban közel 70 előadást tartott, a témakörök igen változatosak voltak. Mivel ezek jelentős része elég távol áll a geofizikától — például epidemiológia, toxikológia — az előadások ismertetése helyett néhány, már a helyszínen megfogalmazódott gondolatot szeretném közreadni.

Az Antarktisz kivételével minden kontinens képviselve volt az előadók között. Így tudtam meg, hogy Albánia egyes területein a vízvezeték és a kutak is bakteriálisan fertőzöttek, Indiában 25 millió embert érint a nagy fluortartalmú víz által okozott sokféle egészségkárosodás, Chile északi részén viszont a nagy arzéntartalom a probléma. Mindhárom egészségügyi kockázat csökkenthető, megszüntethető lenne, ehhez azonban egyik országban sincs meg a gazdasági lehetőség. Ugyanakkor egy tekintélyes amerikai egyetem professzora arról számolt be, hogy az ivóvízben lévő illékony szerves vegyületek belégzése veszélyt jelent az egészségre. Ezen vegyületek megnevezése nélkül modellezték a kockázat nagysá-

gát. Létrehoztak egy algoritmust, amely a napi veszélyeztetettség mértékét kapcsolatba hozta a háztartás teljes vízfogyasztásával, az egyének által zuhanyozásra használt víz mennyiségével, a fürdőszobában töltött idővel, valamint az egyének otthon, zárt térben töltött idejével. A modellt tovább finomítja, hogy figyelembe veszik a szellőztetés mértékét is. Egy ausztrál hozzászóló az algoritmus hibájául rótta fel, hogy nem veszi figyelembe a ruhaszáritóból származó vízgőz hatását. Az előadó szerint azonban a mosás során, a melegítés miatt az illékony szerves anyagok már eltávoztak, ezért a szárítót nem kell beépíteni a modellbe. Bár az előadással kapcsolatban ez nem hangzott el, de a modell további fejlesztésének útja minden bizonnyal egy GIS rendszerrel való bővítés lesz — ez több előadásban elhangzott — és akkor a népszámlálás adatai alapján lehetőség lesz az egészségügyi kockázat területi eloszlásának vizsgálatára is. Nagyon érdekes lehet ezt külön tanulmányozni korcsoportonként, vagy férfiakra és nőkre, tovább finomítva fehérekre, feketékre vagy spanyol eredetűekre, esetleg dohányzókra és nem dohányzókra, valamint ezek összes lehetséges kombinációjára.

Két előadás hangzott el magyar szerzőktől. Az ELGI geofizikusai — a Tiszántúli Környezetvédelmi Felügyelőség szakemberével közösen — az elhagyott szovjet laktanyák környezeti kárainak felméré-

se, majd megszüntetése során szerzett tapasztalatokról számoltak be. Az előadás teljes szövege meg fog jelenni a kivonatokat, illetve előzetesen kiválasztott témakörök előadásait tartalmazó kötetben.

Mivel ez a rendezvény csak részben volt földtudományi jellegű — a fő szervező a US Geological Survey képviselője volt — lehetőségem volt összehasonlítani saját rendezvényeink színvonalát egy más témájú szimpóziuméval. A tények: volt olyan előadó, aki hiányos angol tudására hivatkozva felolvasta az egyidejűleg vetített szöveget (nyugat-európai volt), egy másik kézzel írt szöveget és képleteket vetített (ugyanolyan nemzetiségű volt), sokkal több volt azonban a geofizikai előadásokon is megszokott, számítógéppel készített dia vagy fólia. Igaz, a magas színvonalú technika mögött gyakran alig volt tartalom. Amennyire a szerteágazó témakörök színvonalát — kissé kívülállóként — meg tudtam ítélni, geo-

fizikai témájú rendezvényeink színvonala miatt egyáltalán nem kell szégyenkeznünk.

Végezetül egy talán mások számára is hasznos információ. Elhangzott egy előadás a Pó-völgy víztározó képződményeinek védeltségi térképeiről. Ezeket egy Unitá Operativa 4.8, Gruppo Nazionale per la Difesa dalle Catastrofi Idrogeologiche CNR készíti. Mivel az előadásban csak utalás történt arra, hogy a védeltséget a felszíni litológia, a kavicsréteg mélysége és a víztározó jellemzői alapján határozzák meg, kértem a szerzőt, küldjön részletesebb leírást. Rövidesen meg is érkezett öt vastag kötet, amelyek Olaszország egy-egy térségének nyomtatott védeltségi térképe mellett (olasz nyelvű) tanulmányokat is tartalmaznak. Ha ezek a kötetek valakit érdekelnek, az ELGI könyvtárában megtalálhatók.

Veró László

EUROPROBE KOVÁSZNÁN

1994. október 22-28. között az erdélyi Kovásznán érdekes geológiai-geofizikai konferenciára került sor.

A 90-es évek nagy nemzetközi projektje, az EUROPROBE (ismertetését ld. ADÁM Antal tollából a Magyar Tudomány 1994. évi 9. számának 1126-1130. oldalain) egyik, kitüntetett érdeklődéssel kísért területe a Kárpátokkal és a Dinári-hegységgel körülvevő Pannon-medence. A konferencia az általános áttekintés mellett elsősorban a földrengés Vrancea-zóna problematikáját mutatta be, majd a

projekt vezetői — látható érdekütközésektől kisérvé — megfogalmazták a nem túl szerencsés módon „PanCarDi”-nak nevezett projekt tudományos feladatait.

A magyarok részvétele a konferencián meglehetősen esetleges volt, mint ahogyan a Kárpát-medencével foglalkozó földtudományi projekt egészében is szervezetenek látszik a magyar részvétel.

Szarka László

TANFOLYAM

A houstoni „New World Horizon” geofizikai szakmai továbbképző cég 1995. május 22-26. között „Economics, Risk and Foreign Ventures: Effective Decision Making Under Uncertainty” címmel egyhetes (angol nyelvű) tanfolyamot szervez Budapesten. Részvételi díj 1375 USD. Jelentkezni, részletesebb tematikát kérni a New World Horizon-nál az (1-713)773-9620 számú faxon, vagy KÉSMÁRKY Istvánnál (GES Kft.) és BELLÉR Évánál (MGE) lehet.

A tanfolyam nemzetközi projektekből, koncessziós ügyekben érdekelt geofizikusoknak, geológus-

soknak, vezetőknek, közgazdászoknak, jogászoknak ajánlható. A tanfolyam során — az általános közgazdasági, kockázatelemzési, jogi, pénzügyi előadások mellett — sor kerül egy mintaprojekt kiértékelésére. A terület fő paramétereinek (termelési, kiépítési, fejlesztési költségek, működtetési költségek és a feltételezett pénzügyi környezet) megadása után a résztvevők egy pénzforgalom analízist készítenek, melyben megadják, mire „érzékeny” a rendszer.

Késmárky István

KONFERENCIA-HÍREK

1995. március 15-17. között kerül megrendezésre Ravennában az Offshore Mediterranean Conference (OMC95). A regisztrálási költség 1 200 000 líra. A három- és négycsillagos szállodákban egyágyas szoba ára 12 000—150 000 líra. A rendezvényről részletesebb információ kérhető a következő faxon: (39-544)518-015.

geotechnica

1995. május 2-5. között Kölnben rendezik meg a Geotechnica Nemzetközi földtudományi és geotechnikai szakvásárt és kongresszust. Részletesebb információ kérhető a következő faxon: (49-221)821-2574.

Az első kazah geofizikai kongresszus 1995. május 15–19. között kerül megrendezésre Alma-Atában a Kazah Geofizikai Társaság és a Török Geofizikus-mérnökök Kamarája szervezésében. A részvételi díj 25 USD, a regisztrálás és az előadások bejelentésének határideje 1995. április 30. Kiállítási területet 500 USD/m² áron lehet bérelni. A körlevél az MGE titkárságán hozzáférhető.

1995. szeptember 20–22-én Positano-ban (Olaszország) „Mágneses, elektromos és elektromágneses módszerek a szeizmológiában és a vulkanológiában” címmel — több olasz intézmény rendezésében — nemzetközi workshop-ra kerül sor. További tájékoztatás és jelentkezési lap az MGE titkárságán kapható.

1995. október 4–6. között Ridgefield-ben (Connecticut, USA) kerül sor a Háromdimenziós elektromágnesség című konferenciára, amelyet a váratlanul és korán elhunyt Jerry HOHMANN emlékére rendez a Schlumberger-Doll Research. Részletesebb információt az érdeklődők az MGE titkárságán kaphatnak.

Az AAPG (American Association of Petroleum Geophysicists) és az IFP (Institut Français du Pétrole) 1995. október 8–11. között Nizzában tartja közös konferenciáját. A körlevél és a programtervezet megtekinthető az MGE titkárságán.

Szarka László, Tóth Lajos

ROLEX-DÍJ

Az alábbiakban ismertetjük a megpályázható ROLEX-díjra vonatkozó tudnivalókat, azzal, hogy a részletes anyag a Műszaki és Természettudományi Egyesületek Szövetségi Kamarája Központi Titkárságán tekinthető meg, ugyancsak itt vehető át a hivatalos Pályázati Űrlap is az alábbi címen: Kossuth téri székház, II. em. 220, tel. 153-4795, PÁKH Emilné.

Bármilyen korú és nemzetiségű férfi vagy nő pályázhat a ROLEX-díjra. Alapvető feltétel minden jelölt számára az, hogy eredeti ötlete legyen, ezt kidolgozza és bemutatja, hogy szívós kitartással képes az eredeti ötlet magvalósítására.

Díjazható területek:

— *Alkalmazott kutatások és találmányok*

A tudománnyal, orvostudománnyal és műszaki tudományokkal kapcsolatos projektekre és gyakorlati megvalósításukra vonatkoznak, amelyek a haladást szolgálják.

— *Felfedezések*

Expedíciók vagy kockázatos vállalkozások, amelyek ösztönzik a képzeletet, és bővítik a világról kialakult ismereteinket.

— *Környezet*

A minket körülvevő természet védelme, megőrzése vagy javítása. E témakörbe tartozik az ember

történelmi, művészeti alkotó szellemiségének megóvása is.

Minden egyes kategóriában öt, egyenként 50 000 USD díjat adnak ki. A nyertesek egy-egy ROLEX aranyórát is kapnak, valamint a ROLEX vendégeként egy meghívást Genfbe, a díjátadási ünnepségre. Az odaítélő bizottság különböző országokból kiválasztott, kiemelkedő személyiségekből áll.

Értékelési szempontok

A beérkező többszáz pályázatból az odaítélő bizottság elsődlegesen azt értékeli, hogy a pályázat tükrözi-e a vállalkozó szellemet. Értékeli továbbá a megvalósíthatóságot, hogy az ténylegesen kivitelezhető-e és hatása milyen jelentőségű? Bírálja a kreativitást és az eredetiséget, mennyiben tér el a megszokottól, új területet nyit-e vagy egy problémát új megvilágításba helyez. Végül a projektnek tartalmaznia kell egy jövőre vonatkozó tevékenységi tervet, mivel a ROLEX-díjat azért alapították, hogy azzal egy eredeti ötlet megvalósítását elősegítsék.

A pályázatoknak 1995. március 31-ig kell beérkezniük az alábbi címre:

the ROLEX Awards for Enterprise
P.O.Box 1311
1211 Geneva 26
Switzerland

Halmai László,
az MTESZ ügyvezető igazgatója

MESSAGE FROM THE PRESIDENT OF THE EUROPEAN SECTION:

Welcome,

This is the first issue of the EEGS European Section Newsletter. If you are not a member, this copy is being mailed to you because we think that you may have an interest in EEGS and might consider joining its European section, EEEGS.

In this issue you will find information and an application form. If you would like to join, copy the form and mail it to the address indicated.

We hope to include a greater variety of material in future issues. You are invited to send in news items about people, companies, applications and programs. We are also interested in publishing informational articles, letters to the editor, book reviews, etc.

This is your newsletter and we need your input.

Prof.Mme D. Chapellier
President
European Section of the EEGS

ANNOUNCEMENT

A European section of the Environmental and Engineering Geophysical Society (EEGS) was formed on 6 June 1994 during a meeting in Vienna. Founding officers are:

President

Prof. Mme. D. Chapellier
Institut de Geophysique
BFSH 2
1015 Lausanne
Switzerland
Tel: +41.21.692.4403
Fax: +41.21.692.4405
E-mail: dchapell@ulys.unil.ch

Vice-President

Dr. T. M. McGee
Marine Geophysical Systems b.v.
Alkemaderschans 58
3432 CL Nieuwegein
The Netherlands
Tel: +31.3402.64073
Fax: +31.1659.4923
E-mail: mcgee@geof.ruu.nl

Secretary-Treasurer

Prof. F. Kohlbeck
Technical University of Vienna
Department of Geophysics
Gusshausstrasse 27-29
A-1040 Vienna
Austria
Tel: +43.1.58801 ext 3803
Fax: +43.1.504.4232
E-mail: fkohlbec@email.tuwien.ac.at

Chairman of the Communication Oversight Committee

Drs. V. Nijhof
OYO Center of Applied Geophysics b.v.
Archimedeslaan 16
3439 ME Nieuwegein
The Netherlands
Tel: +31.3402.52158
Fax: +31.3402.41355

Chairman of the Membership Committee

Mr. P. J. Fenning
Earth Science Systems Ltd.
1 Barnfield Court
Harpenden-Herts
England AL5 5TL
Tel: +44.582.766.288
Fax: +44.582.462.011

Chairman of the Government Liason Committee

Dr. A. Zerilli
Via Liberazione 36
29017 Fioprenzuola d'Arda (PC)
Italy
Tel: +39.523.983.361 (home)
Tel: +39.252.099.204 (AGIP)
Fax: +39.523.983.361 (home)

Formal approval of the parent society was announced by the president of EEGS, Prof. R. D. Woods of the College of Engineering at the University of Michigan, Ann Arbor, U.S.A.

The geographical extent of the European section of the EEGS includes all the area considered to be Europe in the traditional wide sense.

The annual membership fee of the European section is 260 Austrian Shillings (equivalent to about \$20 US). It is possible to be a member of the European section without becoming a member of the parent society.

The European section intends to publish its own journal of peer-reviewed articles. Subscription to the new journal will be included in the membership fee.

The first meeting of the European section will be in Turin during the autumn of 1995.

WHAT IS THE EEGS?

The Environmental and Engineering Geophysical Society (EEGS) is a professional society devoted to geotechnical and environmental applications of geophysics. As such, it provides a forum for discussing and improving the application of geophysical methods to a wide variety of problems normally considered to be within the realm of shallow geophysics.

WHY HAS THE EEGS BEEN FORMED?

Problems addressed by shallow geophysics typically involve heterogeneous media such as natural soils and artificial fill. They represent complex situations that do not readily admit many of the assumptions invoked to simplify lower resolution problems. For that reason, adequate "high-resolution" solutions are often difficult to obtain and require the best talent that the geoscience and engineering communities can provide. EEGS has been formed to provide a forum in which those communities and their clients can hold a dialogue to define problems, disseminate knowledge and relate experiences.

WHY YOU SHOULD JOIN THE EEGS

If you are a geophysicist, geophysical engineer or engineering geophysicist working on geotechnical or environmental problems, membership will give you contact with others having similar interests and keep you abreast of the latest innovations and applications.

If you are a geoscientist or civil engineer, membership will be your connection to shallow geophysics, keeping you informed of problems to be solved and techniques to be improved.

If you are a client who makes use of geophysical interpretations, membership will keep you in touch with the geophysical community and provide the information you require to make informed decisions on the application of geophysics to a wide variety of environmental and engineering problems.

One of the primary functions of the society is to facilitate communication between geophysicists and users of geophysical techniques to investigate the shallow subsurface.

GOALS

As specified in the by-laws, the goals of the EEGS include:

- fostering and encouraging the use of geophysical techniques for environmental, engineering and mining applications;
- fostering education and research in such applications;
- providing a mean of communication between geophysicists and those who use geophysical data;
- the provision of short courses, symposia and a forum for the exchange of the technical information;
- active representation of the membership in all initiatives that propose to regulate or register earth scientists and keeping the membership informed on such matters;
- close cooperation with other societies to further geophysics as a whole.

MEGHÍVÓ

A Magyar Természettudományi Társulat, a Magyarhoni Földtani Társulat,
a Magyar Földrajzi Társaság, a Magyar Geofizikusok Egyesülete
és a Magyar Hidrológiai Társaság

1995. január 27-én (pénteken délelőtt 10.00 órai kezdettel) rendezi meg
a Tudományos Ismeretterjesztő Társulat Stúdiójában
(Budapest XI., Bocskai út 37. 1113)
szakmai tájékoztató és konzultációs programját, amelynek témája:

**ORSZÁGOS SZAKIRODALMI KUTATÓMUNKA
A KIS ÉS KÖZEPES AKTIVITÁSÚ, RADIOAKTÍV HULLADÉKOK
VÉGLEGES ELHELYEZÉSÉRE ALKALMAS
FÖLDTANI OBJEKTUMOK KIVÁLASZTÁSÁRA
("ORSZÁGOS SCREENING").**

A rendezvény programja:

**10.00 MEGNYITÓ
10.15–12.00 ELŐADÁSOK ÉS KORREFERÁTUMOK**

Bevezető előadások:

"Országos szakirodalmi kutatómunka a kis és közepes aktivitású, radioaktív
hulladékok végleges elhelyezésére alkalmas földtani objektumok
kiválasztására."

Előadó:

Balla Zoltán, főosztályvezető (Magyar Állami Földtani Intézet)

"A kis és közepes aktivitású radioaktív hulladékok végleges elhelyezésének
műszaki követelményei."

Előadó:

Dr. Ormay Péter, okl. vegyészmérnök, radiokémikus
(Paksi Atomerőmű Rt.)

Az előadások után korreferátumokra és konzultációra is lesz lehetőség.
Minden érdeklődőt szeretettel várnak a programot szervező szakmai
társulatok és egyesületek.

A Magyar Atomenergia Bizottság kezdeményezésére 1992-ben létrejött egy Nemzeti Projekt, amelynek feladatai közé tartozik telephely kijelölése kis és közepes radioaktivitású hulladékok elhelyezése a felszínen vagy 300 m mélységben. A telephelykijelölési folyamat három szakaszból áll: (1) alkalmatlan térségek kizárása, (2) alkalmas objektumok kijelölése és (3) telephely kiválasztása. Az első két szakaszra a Nemzeti Projekt Irányító testülete 1994. márciusában fogadott el követelményeket, a vizsgálatokat a PART megbízásából a MÁFI folytatta le az 1993. szeptemberétől 1994. szeptemberéig terjedő időszakban.

Magyarország konkrét földtani felépítése mellett az adott kizáró és alkalmassági követelmények érvényesítése azt eredményezi, hogy felszíni elhelyezésre csak negyedidőszaki összletekből álló dombtetők, felszín alatti elhelyezésre pedig zömmel felsőpannon, ritkábban negyedidőszaki, elvéve alsópannon és oligocén összletek, továbbá gránit vehető számításba.

In Memoriam:

OTTO ROSENBACH

1914 — 1994

Otto ROSENBACH professzor 1994. szeptember 19-én, 80 éves korában elhunyt. A mainzi, majd hosszú ideig a clausthali egyetem geofizikai tanszékének vezetője, sok tudományos mű alkotója, számos megbecsülés viselője volt. Magyarországon főként geofizikai kutatásai, a nehézségi gyorsulás magasabb deriváltjainak számítására kidolgozott eljárás-

sa révén vált ismertté. Szerkesztője volt, többek között, a MEISSNER—STEGENA: Seismische Methoden c. könyvnek. Elsőként szervezett magyar—német hallgatócseréket. Emlékét megőrzi a magyar geofizikus társadalom, és azon belül a jelen sorok írója is, akinek atyai jó barátja volt.

Stegena Lajos

